

Overdenking over 1 Samuël 16: 1-13

Kijk naar het hart, niet naar het uiterlijk

(n.a.v. 1 Samuël 16:7)

1^e lied: **Vreugde, vreugde, louter vreugde** - Gezang 357: 1 en 4 (ELB)

**Vreugde, vreugde, louter vreugde / is bij U van eeuwigheid,
Schepper, die 't heelal verheugde, / bron van eeuw'ge vreugde zijt.
Gij, die woont in licht en luister, / drijft de schaduwen uiteen.
Hij, die zoekend doolt in 't duister, / vindt het licht bij U alleen.**

**Open nu ook onze ogen / voor het ware vreugdelicht,
Opdat wij uw naam verhogen / juichend voor uw aangezicht
Want in Christus komt Gij nader, / elk, die onder zonde zucht.
Ieder wilt Gij zijn een Vader, / die in Jezus tot U vlucht.**

Bijbel: **1 Samuël 16: 1-13** (NBV21) - *David door Samuël gezalfd*

¹ De HEER vroeg aan Samuël: 'Hoe lang blijf je nog treuren om Saul, die Ik als koning van Israël verworpen heb? Kom, vul je hoorn met olie en ga voor Mij naar Isaï in Betlehem, want een van zijn zonen heb Ik als koning uitgekozen.'

² 'Hoe kan ik dat nu doen?' wierp Samuël tegen. 'Saul zal me vermoorden als hij het hoort.' De HEER antwoordde: 'Neem een jonge koe mee en zeg dat je bent gekomen om de HEER een offer te brengen. ³ Nodig Isaï uit voor het offermaal, dan zal Ik je laten weten wat je doen moet. Wie Ik je aanwijs, die moet je voor Mij zalven.'

⁴ Samuël deed wat de HEER had gezegd. Toen hij in Betlehem aankwam, kwamen de oudsten van de stad hem geschrokken tegemoet en vroegen: 'Uw komst is toch geen slecht teken?' ⁵ 'Wees gerust,' antwoordde Samuël. 'Ik ben gekomen om de HEER een offer te brengen. Reinig u en neem met mij deel aan het offermaal.' Ook Isaï en zijn zonen nodigde hij uit, en aan hen voltrok hij persoonlijk de reiniging.

⁶ Bij hun aankomst viel zijn oog meteen op Eliab en Samuël zei bij zichzelf: Hij die daar klaarstaat is vast en zeker degene die de HEER wil zalven.

⁷ Maar de HEER zei: 'Ga niet af op zijn voorkomen en zijn rijzige gestalte, Samuël. Ik heb hem afgewezen. **Het gaat niet om wat de mens ziet: de mens kijkt naar het uiterlijk, maar de HEER kijkt naar het hart.**'

⁸ Toen riep Isaï Abinadab en stelde hem aan Samuël voor, maar die zei: 'Ook hem heeft de HEER niet gekozen.' ⁹ Isaï stelde Samma voor, maar weer zei Samuël: 'Ook hem heeft de HEER niet gekozen.' ¹⁰ Zo stelde Isaï zijn zeven zonen aan Samuël voor, maar telkens zei Samuël dat dit niet degene was die de HEER gekozen had.

¹¹‘Zijn dit al uw zonen?’ vroeg hij. ‘Nee,’ antwoordde Isaï, ‘de jongste is er niet, die hoedt de schapen en geiten.’ Toen zei Samuël: ‘Laat hem hier komen. We beginnen niet aan de maaltijd voordat hij er is.’ ¹² Isaï liet hem halen. Het was een knappe jongen met rossig haar en sprekende ogen. En de HEER zei: ‘Hem moet je zalven. Hij is het.’ ¹³ Samuël nam de hoorn met olie en zalfde hem te midden van zijn broers. Van toen af aan was David doordrongen van de geest van de HEER. Daarna vertrok Samuel weer naar Rama.

Overdenking: *Kijk naar het hart, niet naar het uiterlijk* (n.a.v. 1 Samuël 16: 7)

Vlak voor m’n vakantie wilde ik iets kopen, dat op de camping goed van pas kon komen. De eerste winkel waar ik kwam, had een mooie inrichting en vriendelijk personeel. Maar ik vond niet wat ik zocht. Bij een tweede winkel hing een rooklucht. *Minpunt.* Iemand op teenslippers en met een telefoon met microfoon op z’n hoofd kwam bij me. *Weer een minpunt.* Toch hielp hij me goed, en ik slaagde. *Pluspunt.* Ik had me verkeken op die man!

Herkent u dat? Dat je bij het *zien* zo gauw een indruk of oordeel over iemand hebt? Dat je je door iemand, die charmant of kundig overkomt, soms laat ‘inpakken’? Dat je bij een eerst ontmoeting kunt denken: die vind ik aardig, of juist niet...

Komende tijd gaan we kijken naar **David**, de schapenherder die koning werd.

Hoofdstuk 16 staat aan het begin van een veelbewogen periode. Hoor maar **vers 1**. Daar zegt de HEER tegen Samuël: *“Stop met treuren over Saul! Ik heb hem verworpen als koning van Israël. Ga naar Isaï in Betlehem om één van zijn zonen tot koning te zalven.”*

Hoe begon ‘t? Samuël trad op als profeet van de HEER bij het volk Israël.

Toen hij oud was geworden, vroeg het volk hem om een koning. Samuël en ook God zijn er niet blij mee. De HEER zegt: *“Ze verwerpen niet jou, maar Mij als koning”* (8: 6-8). Toch geeft Hij ze hun zin. Als Samuël **Saul** treft, steekt die met kop en schouders boven de mensen uit: lang en goed gebouwd (9: 2; 10: 23). Samuël zalft Saul tot koning en later zegt hij enthousiast tegen het volk: *“Kijk, jullie koning! Geen tweede als hij!”* (10: 1,24).

Saul begint goed als koning. Maar als zijn leger door de Filistijnen bedreigd wordt en Saul op Samuël wacht voor een offer, verliest hij zijn geduld en brengt zelf maar offers. Wanneer Samuël toch komt, zegt hij: *“Hoe dom! Nu gaat de HEER een ándere koning naar zijn hart zoeken, omdat u hebt zich niet gehouden aan wat Hij zei”* (13: 13-14).

Kijk, dát speelt allemaal in hoofdstuk 16! Samuël moet niet langer treuren over Saul, maar één van Isaï’s zonen tot koning zalven! God geeft Samuël een dekmantel: *“Neem een koe mee voor een offermaal bij Isaï. Daar zal Ik je meer laten weten”* (v. 3). Daar aangekomen reinigt Samuël Isaï en zijn zonen voor het offermaal.

Bij aankomst valt hem de oudste zoon **Eliab** op: *“Die moet ik vast van de HEER zalven!”* Maar God zegt NEE! In die afwijzing zit ook een terechtwijzing van Samuël.

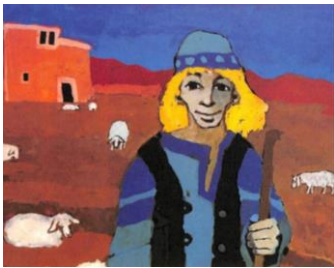
‘Zie toch, dat je met je aandacht voor iemands uiterlijk niet ver gekomen bent.’

“De mens kijkt naar het uiterlijk, maar de HEER kijkt naar het hart! (v. 7)”

Vaak legt men dit zo uit: mensen kunnen niet over het hart oordelen, God wel. Nu is dat op zich waar: “Hij die de harten van allen vormt, Hij doorziet al hun daden” (Ps. 33: 15) en “HEER, U kent en doorgrondt en kent mijn hart” (Ps. 139).

Hier gaat 't om iets anders. Het **hart** is in de bijbel het **hoofdkwartier** van ons mensen. Vanuit je hart geef je leiding aan je optreden. Uit hoe je optreedt, blijkt hoe je hart is. Iemands hart lees je af aan zijn daden; niet aan zijn uiterlijk, of zijn geld of intellect. Iemands hart lees je ook af aan hoe iemand leeft, al of niet uit geloof.

Wat volgt, is bijna een afgang. Isaï stelt zijn andere zonen voor, maar aldoor is het: “Nee, niet gekozen!” “Zijn dit al uw zoons”, vraagt Samuël vertwijfeld. “Nee, de jongste mist; die hoedt de schapen en geiten” (v. 11). De kleinste, die houdt je bij serieuze zaken erbuiten’, zei men toen en ook nu nog vaak. Maar als God mensen kiest, verrast Hij vaak. Niet de oudste, maar de jongste; niet de sterke, maar de zwakke (vgl. 1 Kor. 1: 27-28).

Gods oog valt op **David**. Vergeten door zijn aardse vader, wordt hij opgemerkt door zijn hemelse Vader.

Daar staat David: bij zijn grote, schone broers - in kleren die naar de schapen stinken. Daar staat Gods uitverkorene! Nou nou... Niet dat God altijd het mindere of lelijke kiest! David was een mooie jongen om te zien, staat er (v. 12). Niet direct imponerend.

Maar je moet dit begaafde kind van God eerst horen *spreken* (dichter) of *musiceren* (harpspelen) of zien *optreden* (vechter)! Dan blijkt: zijn hart is op de HEER gericht! De Geest vervult hem!

Kijk naar het hart! God leert ons: staar je niet blind op opvallende kwaliteiten, maar zoek naar de bron waaruit het leven voortkomt: het hárt (Spreuken 4: 23).

Ook **Jezus** is bij eerste oogopslag niet aantrekkelijk, zegt **Jesaja 53: 2**.

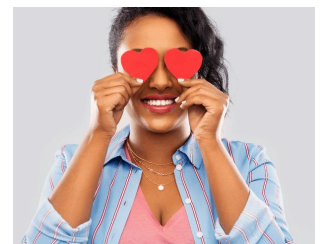
Maar je moet dit hoogbegaafde Kind van God eerst horen *spreken*, zien *omgaan* met mensen, zien *strijden* tot op het kruis. Dan merk je dat Jezus – méér dan David ooit kon - een volmáákt hart heeft en vol is van de Geest!

“Kijk naar het hart, niet naar het uiterlijk.” Hoe dan?

1. **Ik check mijn hart.** Ik beseft dat God vooral naar binnen kijkt. Wat leeft daar? Ben ik koppig, onverschillig? Of leeft mijn hart in het licht? Woont Christus er, met zijn Geest?

2. **Ik let erop hoe ik naar anderen kijk.** Ik let niet meer op iemands uiterlijk, mening of achtergrond. Ik zoek naar wat er leeft in het hart van de ander.

3. **Ik bid, dat ik steeds meer een man of vrouw naar Gods hart mag worden.**

1 Samuël 16: 7 doet ons letten op wat écht telt. In het beseft dat er genade en vergeving is, als in onze daden of woorden niet altijd ons hart te zien was. God weet wat er inzat of uitkwam en nu verloren lijkt. Daarom bidden we ook om de Heilige Geest, en die zegt: “Als ons hart ons aanklaagt, God is groter dan ons hart, Hij weet alles” (**1 Johannes 3:20**).

Amen

2^e lied: Van waar Hij woont, in 't licht verheven - Psalm 33: 1 (OB), 5, 8 (LvdK)

Zingt vrolijk, heft de stem naar boven,
rechtvaardigen, verheft de HEER.
Het past oprechten, God te loven.
Zingt nu zijn grote naam ter eer.
Prijst Hem in uw psalmen, / met de schoonste galmen, / roept zijn weldaan uit;
Laat de keel zich paren met de klank der snaren; / looft Hem met de luit.

Van waar Hij woont, in 't licht verheven,
ziet God op deze aarde neer.

Al wat door mensen wordt bedreven,
een open boek is 't voor de Heer.

Woord voor woord te lezen / is voor Hem hun wezen, / want Hij vormt hun hart.
Wat zij ook verzinnen, / heimelijk beginnen, / wordt door Hem ontward.

Wij wachten stil op Gods ontferming,
ons hart heeft zich in Hem verheugd.

Hij komt te hulp en geeft bescherming,
zijn heil'ge naam is onze vreugd.

Laat te allen tijde / uwe liefd' ons leiden, / uw barmhartigheid.

God, op wie wij wachten, / geef ons moed en krachten / nu en voor altijd.

Gebed

Heer, U kent en doorgrondt mijn hart.

Toets mij en help mij het goede te doen.

Leer mij ook het goede in andere mensen te zien en te waarderen.

Leer mij af om wie mij omringen en niet zo aanstaan, te negeren of onderwaarderen.

Hoe vaak ga ik niet op het uiterlijk af, laat ik me inpakken of imponeren door iemand.

Vader, maak me steeds meer tot een kind naar uw hart.

Heer, vergeef me mijn gemakzucht, mijn oppervlakkigheid.

Heilige Geest, laat mij door de bril van uw liefde kijken.

Amen